

ВЛИЯНИЕ ВС. Ф. МИЛЛЕРА НА ИССЛЕДОВАНИЕ ВЕНГЕРСКОГО/ЯССКОГО ОБЫЧНОГО ПРАВА

Янка Теодора Надь

Российское государство начало придавать все большее значение правовым обычаям, существующим среди различных этнических групп с начала 19-го века, признавая право народов, включенных в орбиту российской государственности, самим управлять собственной повседневностью в соответствии с традиционными моральными нормами и правовыми обычаями. В Венгрии эта практика и значение этих исследований были подробно рассмотрены выдающимся исследователем обычного права Карой Тагани. Выводы исследований правового обычая на Кавказе с участием Вс. Ф. Миллера в 1878 г. также способствовали изучению народного права яссов в Венгрии. Богатое исследовательское наследие Вс. Миллера получило дальнейшее изучение в трудах наиболее выдающихся венгерских историков. На основании данных исследований, проведенных в период 1939-1948 гг., были также установлены новые направления исследований. Целью исторических, архивных и этнографических исследований последних десятилетий и исследований, проведенных членами Эрнё Таркань-Сюч (Правовой культурно-исторической и правовой этнографической исследовательской группы), была система общественных норм, регулирующих повседневную жизнь венгерских ясов. Наши нынешние представления о местном ясском сообществе (включая администрацию, экономику и семейную жизнь), правила его сосуществования, моральные нормы, наказания и применяемые неформальные санкции в настоящее время уже сравнительно более обстоятельно изучены и дифференцированы. Также совершенно очевидно, что чувство свободы, существующее в автономном местном ясском сообществе, является существенным элементом социальной самоорганизации. Безусловно, одним из факторов данного социально-психологического феномена можно считать живучесть традиционной системы обычного права, в рамках которой сознание ясских общин на протяжении столетий формировалось и существовало, сохраняя свою самобытную идентичность.

Ключевые слова: Венгрия, Россия, венгерские яссы, Вс. Ф. Миллер, обычное право.

Among these the researches performed in the Caucasus region had been particularly important. The initial phase consisted of the researches initiated by the Russian government in 1836-1844, aiming to learn about the customary law of the Caucasian peoples. Similarly important were the questionnaires compiled by the Russian Imperial Geographical Society in 1847 regarding legal customs. The findings of the Russian legal custom studies were conveyed for the benefit of European researches by *Maxim Maximovich Kovalevsky (1851-*

1916), a professor of the department of comparative law in Moscow who considered himself a disciple of the British Sumner Maine. In 1878 Kovalevsky set out to study and draw up the legal customs of the peoples living in the Caucasus with the known linguist and ethnographer, *Vsevolod Fedorovich Miller (1848-1913)*. Miller's observations in linguistics and folklore were essential for the research and organising activity carried out by Kovalevsky. The sources of legal custom research gathered from the Digors, a group related to the Jassic people of Hungary in the period 1836-1844 are particularly important for our study, similarly to the relevant materials of the joint researches performed by Kovalevsky and Miller [1; 2].

In Hungary the highly extensive researches based on data supply only began to take place in 1939, much later than in Russia or Europe, and continued during the post-World War II period as well, remembered as the «heydays» of Hungarian folk law research. In Hungary the study of folk law in the period 1939-1948 commenced in relation to the rise of the middle classes and the economic, social and legal processes taking place in Hungary at a later stage. The need to study folk law began to materialize in relation to the precedents of the judicial-governmental preparatory activity carried out in the early 20th century [3; 4; 5; 6; 7]. The research activities lasting more than a decade involved 82, or according to different sources 120 legal practitioners (magistrates, lawyers, public notaries, prosecutors, judicial employees, university lecturers, researchers), collecting data in relation to 137, respectively 340 settlements [1; 8; 7]. Unfortunately some of the reports concerning the research activities were destroyed during the war, and the publication of the manuscripts held in the Database of the Hungarian Museum of Ethnography and the National Archives began to take place only from the 1980s [9].

Some of the materials of the Hungarian folk law researches carried out in 1939-1948 are particularly important and unique for our subject regarding the Hungarian Jassic and Cuman communities living in the same administrative territory. At the end of the 1930s the study of legal customs was primarily focused on Hungarian traditions, with less importance attached to the legal customs of the different nationalities. In relation to the Jassic community, however, nationality had never been an issue: recognising their specific origin, historical background, culture and traditions they were considered as an independent ethnic group, although forming an integral part of the Hungarian population based on their dual identity. Even the self-description of the Jassic people reflected the same: «*We are Jassic, yet also Hungarian. Among the Hungarians the Jassic are the most distinguished.*» [10]

The research of folk law in the Jassic settlements was considered important because Hungarian legal history identified the specific rules defined by the Jassic privilege (1323), then the statute (1799) among the particular rights typical for the feudal period. The Jassic communities were characterised by internal segmentation and a strong focus on obligation determined by the ev-

everyday community norms. From the aspect of folk law the different institutions (community prefecture, school, church) and the variety of official community ceremonies (e. g. conscription, election of officials, etc.), in addition to the family celebrations were spectacular. The Jassic community was set apart from the inhabitants of the surrounding settlements by its sensitivity to public matters and a wide range of successful community actions (e. g. redemption, mass land acquisition in neighbouring territories, the population of barren lands, and the establishment of additional Jassic villages and settlements). Jassic legal awareness was based on the respect of law, regulation and authority, simultaneously providing the foundation of strong community autonomy and empowerment.

The findings of Hungarian folk law research (1939-1948) in the traditional Jassic and Cuman administrative territories survived to a limited degree, and were rather fragmented. From the Jassic region the researches by László Szitás on the law of obligation in Jászfényszaru, and from the Cuman settlements the family law researches by Béla Bíró in relation to *Karcag* and by Sándor Olajos in relation to *Túrkeve* should be mentioned [11; 12; 8, 13]. However, also considering the researches related to the 8 additional Jassic settlements established in the Kiskunság region during the mass land acquisition and population of barren territories listed among the successful community actions above, the number of researches carried out in the Jassic-Cuman district was altogether 9. Of them the original content of 5 can be accessed. A joint publication with Mihály Kőhegyi includes researches on family law from *Ókécske* by László Bárány and from the settlement of *Öregcsertő* by József Belágyi, and on the subject of inheritance law and law of obligation from *Jánoshalma* by dr. József Csemez, in addition to researches carried out by Ferenc Kispál in *Kerekegyháza* [8]. (These were supplemented by additional materials on private law and criminal law from *Kiskunhalas* by László Papp and from *Kecskemét* by István Váry) [14].

The researches carried out by Ferenc Kispál in Kerekegyháza in 1944 are particularly interesting, providing a lengthy introduction on the history of the settlement significant in terms of legal ethnography as well, followed by a detailed account of legal customs. He established that the everyday life of the settlement established in 1862 with its rising middle class at the time of research, and with roots related to the Jassic region (Jászárokszállás), as well as to the Cuman territories (Kunszentmárton, Fülöpszállás) via subsequent population was also characterised by the legal customs typical for the Jassic settlements [8, 353-359]. These included the unique form of the still existing practice of guardianship among the Jassic communities, i. e. *the guardian role of the widow and the enforcement of dower*. He also took note of the already unpractised but still known Jassic custom, i. e. the exclusion of female descendants from the inheritance of immovable property in the interest of keeping the family wealth together in line with the Jassic statute (1799) as well.

The findings of the Caucasian legal custom researches involving Miller in 1878 also contributed to the study of Jassic folk law in Hungary, conveyed by

the most outstanding figures of Hungarian research history. Based on the data of the researches carried out during the period 1939-1948 some new directions of research were also established. The aim of the historical, archival and ethnographical researches of the past decades and the studies carried out by the members of the *Tárkány Szücs Ernő Legal Culture-historical and Legal Ethnographical Research Group* was to present the community norms regulating the everyday lives of the Jassic and Cuman population reaching back to the middle ages. Our current understanding of the local Jassic community (including administration, economy and family life), the rules of coexistence, the moral standards, the punishments and the applied sanctions is presently more differentiated and accurate. It is also clearly visible that the sense of freedom existing in the autonomous local Jassic community is an essential element of social self-organization. The powerful emotional and legal aspects of Jassic freedom had been present for centuries, determining the written and unwritten laws and the legal life of the Jassic communities [15; 14; 16-19; 3; 20-25].

-
1. *Ковалевский М. М.* Современный обычай и древний закон. Обычное право осетин в историко-сравнительном освещении. М., 1886. 756 с.
 2. *Миллер В. Ф.* Осетинские этюды. М., 1881-1887. 707 с.
 3. *Mattyasovszky Miklós.* Törzsöröklési jog és törzsöröklési szokás, Budapest, 1904.
 4. *Baross János.* Részleges jelentés az Országos Magyar Gazdasági Egyesület által a magyar parsztbirtokok öröklési módjára vonatkozólag elrendelt adatgyűjtés eredményeiről. Budapest, 1905.
 5. *Homoki-Nagy Mária.* A magyar magánjog kodifikációja a 19. században. Jogtörténeti szemle, 2004/1. 4–8.
 6. *Homoki-Nagy Mária.* A magánjogi kodifikáció, mint alkotmányos feladat. In: *Suum cuique. Ünnepi tanulmányok Paczolay Péter 60. születésnapja tiszteletére.* Szerk.: Fejes Zuzanna, Török Bernát. Szeged, Pólay Elemér Alapítvány, Szeged, 2016. 305–319.
 7. *Bognár Szabina.* Öröklési gyakorlat vizsgálata a századfordulón: *Mattyasovszky Miklós és Baross János gyűjtése.* KORALL, 2002, 173-192; *Bognár, Szabina.* A népi jogélet kutatása Magyarországon. Budapest, 2016.
 8. *Kőhegyi Mihály-Nagy Janka Teodóra.* Bács-Kiskun megyei jogi népszokások. (Forrásközlés és forráselemzés) CUMANIA 15. Kecskemét, 1998. 349–373.
 9. *Nagy Janka Teodóra.* A jogi néprajz a hazai kutatások tükrében. In: *Mezey Barna — Nagy Jnaka Teodóra (Szerk.) Jogi néprajz jogi kultúrtörténet.* Budapest, 2009. 87–95.
 10. *Szabó László.* A jáász ember mentalitása. MÚZEUMŐR, 2011.

11. *Nagy Janka Teodóra*. A jogi népszokásgyűjtés (1939-1948) történetének Jász-Nagykun-Szolnok megyei vonatkozásai. In: *Tanulmányok és közlemények*. (szerk. Ujváry Zoltán) Debrecen-Szolnok, 1995. 339–342.
12. *Nagy Janka Teodóra*. A tradicionális népi önkormányzatok jogtörténeti vizsgálata a Dél-Dunántúlon. Szekszárd, 2002.
13. *Kőhegyi Mihály-Nagy Janka Teodóra*. Bács-Kiskun megyei jogi népszokások. (Forrásközlés és forráselemzés) CUMANIA 15. Kecskemét, 1998. 349–373.
14. László Papp's report in *Ethnological Archive* (Hungarian Museum of Ethnography) EA 13332.
15. *Bánkiné Molnár Erzsébet*. A Jászkun Kerület igazgatása 1745-1876. Debrecen, 1996.
16. *Csizmadia Andor-Kovács Kálmán-Asztalos László*. Magyar állam-és jogtörténet. Budapest, 1975.
17. *Gyárfás István*. A jászkunok története I-IV. Budapest, 1870-1885.
18. *Gyárfás István*. A jászkunok személyes és birtokviszonyainak történelmi és jog fejtegetése. Budapest, 1883.
19. *Kiss József*. Helyhatósági bírászkodás a Jászkun Kerületben az 1730-1740-es években. In: CUMANIA 12. Kecskemét, 1990.
20. *Örsi Julianna*. Szokásjog, jogszokás, törvény a XVIII századi Nagykunságban. In: *Jászkunság kutatása*, Szolnok, 1988. 85–86.
21. *Soós Imre*. A jobbágyföld helyzete a szolnoki Tiszatájon. 1711-1770. Szolnok, 1958.
22. *Szabó László*. Jászság. Budapest, 1982.
23. *Tálas István*. Györffy István emlékének (1884-1939). *Ethnographia* (LXXXV), 1974. 147-152.
24. *Tárkány Szücs Ernő*. Magyar jogi népszokások, Budapest, 1981.
25. *Wenczel Gusztáv*. Az országos jog és a particularis jogok közötti viszony hazai jogrendszerünkben. Budapest, 1876.

Nagy, Janka Teodóra — University of Pécs (Pécs, Hungary); kaladeaa@gmail.com

THE INFLUENCE OF V.F. MILLER ON THE RESEARCH OF HUNGARIAN JASSY CUSTOMARY LAW

Keywords: Hungary, Russia, Hungarian Jász, Vs. F. Miller, customary law.

The Russian state began to attach more and more importance to the legal customs that have existed among various ethnic groups since the beginning of the XIXth century, recognizing the right of peoples included in the orbit of Russian statehood to manage their own daily lives in accordance with traditional moral norms and legal practices. In Hungary, this practice and the significance of these studies have been examined in detail by the outstanding customary law researcher Kara Tagani. Conclusions of studies of legal custom in the Caucasus with the participation of Vs. F. Miller in 1878 also contributed to the study of the customary

law of the Jász in Hungary. Miller's rich research heritage received further study in the writings of the most prominent Hungarian historians. New research areas were also established based on the data from the studies conducted in the period 1939-1948. The aim of the historical, archival and ethnographic studies of the recent decades and the studies conducted by members of Ernő Tarkany-Sych (Legal Cultural-Historical and Legal Ethnographic Research Group) was a system of social norms that regulate the daily life of Hungarian Jász people. Our current ideas about the local Jász community (including administration, economy and family life), the rules of its coexistence, moral standards, punishments and the applied informal sanctions are now comparatively more thoroughly studied and differentiated. It is also obvious that the sense of freedom that exists in the autonomous local Jassy community is an essential element of social self-organization. One of the factors of this socio-psychological phenomenon can be considered the survivability of the traditional system of customary law, within which the consciousness of the Jassy communities has been formed and existed over the centuries, preserving its original identity.

REFERENCES

1. Kovalevskij, M. M. *Sovremennyyj obyčaj i drevnij zakon. Obychnoe pravo osetin v istoriko-sravnitel'nom osveshchenii*. [Modern custom and ancient law. Ossetian customary law in historical and comparative coverage]. Moscow, 1886. 756 p.
2. Miller, Vs. F. *Osetinskie etyudy* [Ossetian studies]. Moscow, 1881-1887. 707 p.
3. Mattyasovszky, Miklós. *Törzsöröklési jog és törzsöröklési szokás*, Budapest, 1904.
4. Baross, János. *Részleges jelentés az Országos Magyar Gazdasági Egyesület által a magyar parsztbirtokok öröklési módjára vonatkozólag elrendelt adatgyűjtés eredményeiről*. Budapest, 1905.
5. Homoki-Nagy, Mária. *A magyar magánjog kodifikációja a 19. században*. *Jogtörténeti szemle*, 2004/1. 4–8.
6. Homoki-Nagy, Mária. *A magánjogi kodifikáció, mint alkotmányos feladat*. In: *Suum cuique. Ünnepi tanulmányok Paczolay Péter 60. születésnapja tiszteletére*. Szerk.: Fejes Zuzsanna, Török Bernát. Szeged, Pólay Elemér Alapítvány, Szeged, 2016. 305–319.
7. Bognár, Szabina. *Öröklési gyakorlat vizsgálata a századfordulón*. Mattyasovszky Miklós és Baross János gyűjtése. *KORALL*, 2002, 173-192.; Bognár, Szabina. *A népi jogélet kutatása Magyarországon*. Budapest, 2016.
8. Kőhegyi Mihály-Nagy, Janka Teodóra. *Bács-Kiskun megyei jogi népszokások*. (Forrásközlés és forráselemzés) *CUMANIA* 15. Kecskemét, 1998. 349–373.
9. Nagy, Janka Teodóra. *A jogi néprajz a hazai kutatások tükrében*. In: *Mezey Barna — Nagy Jnaka Teodóra (Szerk.) Jogi néprajz jogi kultúrtörténet*. Budapest, 2009. 87–95.

10. Szabó, László. A jász ember mentalitása. MÚZEUMŐR, 2011.
11. Nagy, Janka Teodóra. A jogi népszokásgyűjtés (1939-1948) történetének Jász-Nagykun-Szolnok megyei vonatkozásai. In: Tanulmányok és közlemények. (szerk. Ujváry Zoltán) Debrecen-Szolnok, 1995. 339–342.
12. Nagy, Janka Teodóra. A tradicionális népi önkormányzatok jogtörténeti vizsgálata a Dél-Dunántúlon. Szekszárd, 2002.
13. Kőhegyi Mihály-Nagy, Janka Teodóra. Bács-Kiskun megyei jogi népszokások. (Forrásközlés és forráselemzés) CUMANIA 15. Kecskemét, 1998. 349–373.
14. László Papp's report in Ethnological Archive (Hungarian Museum of Ethnography) EA 13332.
15. Bánkiné Molnár, Erzsébet. A Jászkun Kerület igazgatása 1745-1876. Debrecen, 1996.
16. Csizmadia, Andor – Kovács, Kálmán – Asztalos, László. Magyar állam-és jogtörténet. Budapest, 1975.
17. Gyárfás, István. A jászkunok története I-IV. Budapest, 1870-1885.
18. Gyárfás, István. A jászkunok személyes és birtokviszonyainak történelmi és jog fejtegetése. Budapest, 1883.
19. Kiss, József. Helyhatósági bíraskodás a Jászkun Kerületben az 1730-1740-es években. In: CUMANIA 12. Kecskemét, 1990.
20. Örsi, Julianna. Szokásjog, jogszokás, törvény a XVIII századi Nagykunságban. In: Jászkunság kutatása, Szolnok, 1988. 85–86.
21. Soós, Imre. A jobbágyföld helyzete a szolnoki Tiszatájon. 1711-1770. Szolnok, 1958.
22. Szabó, László. Jászság. Budapest, 1982.
23. Tálasi, István. Györffy István emlékének (1884-1939) Ethnographia (LXXXV) 1974. 147-152.
24. Tárkány Szücs Ernő. Magyar jogi népszokások, Budapest, 1981.
25. Wenczel, Gusztáv. Az országos jog és a particularis jogok közötti viszony hazai jogrendszerünkben. Budapest, 1876.